

ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΟ ΑΓΧΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ

Ιωάννης Κουτελέκος

Καθηγητής Εφαρμογών Τμήματος Νοσηλευτικής ΤΕΙ Αθήνας

DOI: 10.5281/zenodo.55937

Το γονικό άγχος έχει άμεση συσχέτιση με το προεγχειρητικό άγχος των παιδιών τους.⁷⁻⁹ Πλήθος παραγόντων επηρεάζουν το προεγχειρητικό άγχος στα παιδιά όπως είναι η ηλικία, η ιδιοσυγκρασία του κάθε παιδιού, η προηγούμενη εμπειρία σε νοσοκομειακό περιβάλλον καθώς και η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ γονέα-παιδιού για την ικανότητα αντιμετώπισης στρεσογόνων καταστάσεων.¹⁰ Το γονικό προεγχειρητικό άγχος μειώνεται με την ενημέρωση και την προβολή κατάλληλης εκπαιδευτικής βιντεοκασέτας.¹¹ Τα επίπεδα άγχους και τα συμπτώματα που παρατηρούνται αυξάνονται σε μητέρες παιδιών που υποβάλλονται σε χειρουργικές επεμβάσεις.¹²

Μερικές στρατηγικές για τη διαχείριση του προεγχειρητικού άγχους είναι η ψυχολογική προετοιμασία του παιδιού και της οικογένειας από τον παιδίατρο και τον νοσηλευτή οικογένειας, η προεγχειρητική προετοιμασία συμπεριλαμβανομένης της συνέντευξης και της επίσκεψης του παιδιού στο περιβάλλον του χειρουργείου ώστε να

εξοικειωθεί με αυτό, η παρουσία ενός από τους δύο γονείς κατά τη διάρκεια της εισαγωγής της αναισθησίας, η πιθανή χορήγηση ηρεμιστικού φαρμάκου με την έννοια της προνάρκωσης, η χρήση μουσικής για την χαλάρωσή του, τα προεγχειρητικά χιουμοριστικά προγράμματα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας μέσα από κλόουνς που βοηθούν στην μείωση του άγχους στα παιδιά, οι συμπληρωματικές και εναλλακτικές στρατηγικές, το φιλικό παιδιατρικό περιβάλλον καθώς και οι συμπεριφορικές παρεμβάσεις που στοχεύουν στην μείωση του άγχους και στην ποιοτική παροχής παιδιατρικής φροντίδας.^{9,13-18}

Τα συμπεριφορικά προγράμματα προετοιμασίας των παιδιών και των γονέων πριν από κάθε χειρουργική επέμβαση έχουν εξελιχθεί σημαντικά τις τελευταίες δεκαετίες, αναβαθμίζοντας ήδη τα παλαιότερα προγράμματα προσανατολισμού, αφήγησης, τεχνικών μέσα από προσομοίωσης με παιδικές κούκλες, παιχνιοθεραπεία και βιντεοταινίες, διδασκαλίας τεχνικών

δεξιοτήτων με έντυπο υλικό, καθώς και μέσα από τις θεωρίες των σταδίων ανάπτυξης του παιδιού, που αφορούν τα ψυχοκοινωνικά αναπτυξιακά στάδια του Erikson που δύναται να εφαρμοστούν κατά την περιεγχειρητική περίοδο.^{10,19}

Για την μέτρηση του παιδιατρικού άγχους συχνά χρησιμοποιείται η κλίμακα "State-Trait-Anxiety Inventory for Children (STAIC),²⁰ για παιδιά ηλικίας πάνω των 5 ετών.²¹ Ενώ την τελευταία δεκαετία, το εργαλείο μέτρησης επιλογής για την αξιολόγηση του προεγχειρητικού άγχους είναι η τροποποιημένη κλίμακα - Yale Preoperative Anxiety Scale (m-YPAS).^{21,22} Η κλίμακα αυτή καθορίζει το επίπεδο του άγχους του παιδιού και είναι η κατάλληλη για χρήση πριν από την εισαγωγή στην αναισθησία, όπως και το λίστα ελέγχου Induction Compliance Checklist (ICC).²³ Οι χειρουργικές επεμβάσεις στα παιδιά επηρεάζουν σε αρκετό βαθμό τα επίπεδα άγχους των παιδιών και κυρίως των μητέρων τους καθώς και την ποιότητα ζωής

τους.^{24,25} Αρκετές μελέτες κυρίως επικεντρώνονται στο επίπεδο του άγχους και την ποιότητα της ζωής ειδικά μετά από μεγάλες χειρουργικές επεμβάσεις με αποτέλεσμα να έχουν ψυχολογικές και φυσιολογικές συνέπειες για τα παιδιά.^{2,12,26,27}

Συμπερασματικά, επειδή υπάρχει ο κίνδυνος στα παιδιά με τη χειρουργική επέμβαση, ακόμα και σε μετεγχειρητικό επίπεδο να εμφανίσουν κάποιο βαθμό έντασης άγχους όπως και οι μητέρες τους κρίνεται σημαντικό να εφαρμόζεται μοντέλο περιεγχειρητικής συμβουλευτικής με συγκεκριμένες τεχνικές στα παιδιά ώστε να μειωθούν πιθανά συμπτώματα εμφάνισης άγχους.²⁸

Η σωστή εκπαίδευση των Παιδιατρικών Νοσηλευτών συνάμα με την κατάλληλη διεπιστημονική συνεργασία και από άλλους επαγγελματίες υγείας συντελούν στη συμμόρφωση της θεραπείας του μικρού ασθενούς όσο και στην βελτίωση της γενικότερης φροντίδας υγείας.

Βιβλιογραφία

1. Koutelekos I. Anxiety and surgery. *Perioperative Nursing*. 2012;1(3):71-72.
2. Kain ZN., Mayes LC., O'Connor TZ., Cicchetti DV. Preoperative anxiety in children. Predictors and outcomes. *Arch Pediatr Adol Med*. 1996; 150(12):1238-1245.
3. Kain ZN., Mayes LC., Caldwell-Andrews AA., Karas DE., McClain BC. Preoperative anxiety, postoperative pain, and behavioral recovery in young children undergoing surgery. *Pediatrics*. 2006; 118(2):651-658.
4. Saile H., Burgmeier R., Schmidt LR. A meta-analysis of studies on psychological preparation of children facing medical procedures. *Psychol Health*. 1988; 2(2):107-132.
5. Wollin SR., Plummer JL., Owen H., Hawkins RMF., Materazzo F. Predictors of preoperative anxiety in children. *Anaesth Intensive Care*. 2003; 31(1): 69-74.
6. Dreger VA., Trembeck TF. Management of perioperative anxiety in children. *AORN Journal*. 2006, 84(5):777-804.

7. Miller KM., Wysocki T., Cassady JF., Cancel D., Izenberg, N. Validation of measures of parents' preoperative anxiety and anesthesia knowledge. *Anesth Analg.* 1999; 88(2):251-257.
8. Kain Z. N., Mayes L. C., Caramico L. A., Silver D., Spieker M., Nygren M. M., ... & Rimar S. Parental Presence during Induction of AnesthesiaA Randomized Controlled Trial. *J Am Soc Anesthesiology.* 1996 84(5):1060-1067.
9. Kain Z. N., Caldwell-Andrews A. A., Mayes L. C., Wang S. M., Krivutza D.M., LoDolce M. E. Parental Presence during Induction of Anesthesia Physiological Effects on Parents. *J Am Soc Anesthesiology.*2003; 98(1): 58-64.
10. Ahmed M. I., Farrell M. A., Parrish K. A. T. I. E., & Karla A. M. A. N. Preoperative anxiety in children risk factors and non-pharmacological management. *Middle East Journal of Anesthesiology.*2011; 21(2): 153-164.
11. Cassady J. F., Wysocki T. T., Miller K. M., Cancel D. D., Izenberg, N. Use of a preanesthetic video for facilitation of parental education and anxiolysis before pediatric ambulatory surgery. *Anesth Analg.* 1999; 88(2): 246-250.
12. Nagataa S., Funakosib S., Amaec S., Yoshidac S., Ambod H., Kudoe A., Yokotaf A., Uenod T., Matsuokaa H., Hayashic Y. Posttraumatic stress disorder in mothers of children who have undergone surgery for congenital disease at a pediatric surgery department. *J Pediatr Surg.* 2008; 43(8): 1480-1486.
13. Watson AT., Visram A. Children's preoperative anxiety and postoperative behaviour. *Paediatr Anaesth.* 2003; 13(3):188-204.
14. Wang SM., Kulkarni L., Dolev J., Kain ZN. Music and preoperative anxiety: a randomized, controlled study. *Anesth Analg.* 2002;94(6): 1489-1494.
15. Kain ZN., Wang SM., Mayes LC., Krivutza DM., Teague, BA. Sensory stimuli and anxiety in children undergoing surgery: a randomized, controlled trial. *Anesth Analg.* 2001; 92(4):897-903.
16. Vagnoli L.,Caprilli S., Robiglio A., Messeri A. Clown doctors as a treatment for preoperative anxiety in children: a randomized, prospective study.*Pediatrics.* 2005; 116(4): e563-e567.
17. Changing Healthcare Providers' Behavior during Pediatric Inductions with an Empirically Based Intervention. Martin SR., Chorney JM., Tan ET., Fortier MA., Blount RL, Wald SH., Shapiro NL., Strom SL., Patel S., Kain ZN. *Anesthesiology.* 2011; 115(1):18-27.
18. DeMaso D.R., Snell C. Promoting coping in children facing pediatric surgery. WB Saunders: In *Seminars Pediatric Surgery.*2013; 22(3):134-138).
19. McCann M.E., Kain Z. N. The management of preoperative anxiety in children: an update. *Anesthesia & Analgesia.*2001; 93(1): 98-105.
20. Spielberger CD. Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (STAI: Form Y). Palo Alto CA: Consulting Psychologists Press, 1983.
21. Kain Z. N., Mayes L.C., Cicchetti D.V., Bagnall A.L., Finley J.D., Hofstadter M. B. The Yale Preoperative Anxiety Scale: how does it compare with a " gold standard"? *Anesth Analg.*1997; 85(4): 783-788.
22. Wright K., Stewarts S., Finley GA., Buffett-Jerrott S. Prevention and Intervention Strategies to alleviate preoperative anxiety in children: A critical review. *Behavior Modification.* 2007; 31(1):52-79.
23. Kain ZN. Postoperative maladaptive behavioral changes in children: Incidents, risk factors, and interventions. *Acta Anesthesiol Belg.* 2000; 51(4): 217-226.
24. Lam MWC., Klassen AF., Montgomery CJ., LeBlanc JG., Skarsgard ED. Quality-of-life outcomes after surgical correction of pectus excavatum: a comparison of the Ravitch and Nuss procedures. *J Pediatr Surg.* 2008; 43(5):819-825.
25. Shivananda M., Bhaduri A., Jain A.G., Kumar V., Sethi S. The Experiences of Mothers of Pediatric Surgery Children—A Qualitative Analysis. *J Pediatr Nurs.*2008;23(6): 479-489.
26. Vitale MG., Levy DE., Johnson MG., Gelijns AC., Moskowitz AJ., Roye BP., Verdisco L., Roye DP Jr. Assessment of quality of life in adolescent patients with orthopaedic problems: are adult measures appropriate? *J Pediatr Orthop.* 2001; 21(5):622-628.
27. Winthrop AL. Health-related quality of life after pediatric trauma. *Curr Opin Pediatr.* 2010; 22(3):346-351.
28. Koutelekos I. Perioperative counseling in children. *Rostrum of Asclepius.* 2012;11(1): 523-530